

EERLIJKE PRIJZEN

Deze fiche geeft een overzicht van de belangrijkste lopende en nieuwe initiatieven die betrekking hebben op eerlijke prijzen. Dit overzicht en de bijkomende acties kwamen tot stand met behulp van de betrokken stakeholders binnen de [voedseldeal 'eerlijke en echte prijzen'](#).

Landbouwers zijn vaak prijsnemers in een keten met veel producenten en relatief weinig afnemers, waardoor hun onderhandelingsmacht beperkt is. Hoe kunnen landbouwers een eerlijker inkomen en een sterkere positie in de agrovoedingsketen krijgen?

We maken een onderscheid tussen eerlijke prijzen (een faire vergoeding voor de landbouwer) en echte prijzen (waarin ook milieu-, klimaat- en sociale kosten of baten zijn verwerkt).

Het huidige beleid focust vooral op eerlijke prijzen, met instrumenten die de marktmacht van landbouwers kunnen verbeteren en de transparantie in de keten verhogen.

Samenwerking is de belangrijkste hefboom voor eerlijkere prijzen.

- Horizontale samenwerking tussen landbouwers, bijvoorbeeld via producentenorganisaties en coöperaties.
- Verticale samenwerking tussen landbouwers, verwerkers, handel, retail en consumenten, bijvoorbeeld via ketenafspraken, contracten of brancheorganisaties.

Producentenorganisaties (PO's) (of de Unie van Producentenorganisaties – UPO) zijn een krachtig instrument om landbouwers meer marktmacht te geven. Door gezamenlijke verkoop, onderhandelingen en investeringen kunnen landbouwers sterker staan tegenover afnemers. In Vlaanderen zorgen vooral de producentenorganisaties binnen de sector groenten en fruit voor meer marktmacht; in andere sectoren (zuivel, pluimvee, varkens, rundvee) blijft hun rol meestal beperkter en ligt de focus meer op kennisdeling en professionalisering van de sector.

Voorbeeld producentenorganisatie: [coöperatie Vlaams Hoevebund](#).

Ook brancheorganisaties of BO's, waarin verschillende schakels van de keten samenwerken, zijn essentieel om marktinformatie te delen, transparantie te verhogen en eerlijke handelsrelaties te bevorderen.

Deze PO's en BO's worden ondersteund via:

- Erkenning door het Agentschap Landbouw Zeevisserij. Zie ook [Samenwerking in de keten | Landbouw en Zeevisserij](#) > Erkenning aanvragen voor de leidraad (2026) en formulieren voor erkenningsaanvragen (2026).
- (Kosten voor) samenwerking zelf kunnen in de beginfase vergoed worden via het instrument EIP-samenwerking (Europees partnerschap voor innovatie) door projecten in te dienen (voorwaarde: landbouwers betrokken). Noot: (U)PO's in de groente- en fruitsector worden Europees ondersteund via het Europees Landbouwgarantiefonds (ELGF).
- Mogelijkheid tot 'uitbreiding van regels': deze optie biedt erkende producentenorganisaties (PO's), de Unie van PO's (UPO's) en brancheorganisaties (BO's) een krachtig instrument om sectorbrede afspraken af te dwingen door bepaalde regels, die binnen hun eigen structuren zijn overeengekomen, uit te breiden naar niet-leden binnen dezelfde sector. Dat zou moeten bijdragen aan een gelijk speelveld, eerlijke concurrentie en een betere organisatie van de markt.

Ook andere samenwerkingsverbanden kunnen voor betere afspraken en eerlijkere prijzen zorgen. Op het netwerkevent 'Samenwerking in de keten' (2026) kwamen nog drie andere inspirerende samenwerkingsverbanden aan bod:

- [Farm For Good CV](#)
- [FarmFun](#)
- [De Vroente](#)

Andere beleidsinstrumenten om eerlijkere prijzen te verkrijgen, zijn:

- De wet op oneerlijke handelspraktijken (UTP) (cf. [oneerlijke handelspraktijken tussen ondernemingen in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen](#)). Noot: BO's kunnen de indicatoren, ontwikkeld binnen het prijzenobservatorium, toepassen om oneerlijke handelspraktijken tegen te gaan.
- Extra uitzondering binnen mededingingswet in geval van duurzaamheidsovereenkomsten. Hiervoor heeft de Belgische Mededingingsautoriteit een leidraad gepubliceerd in april 2026: [richtsnoeren voor duurzaamheidsovereenkomsten](#).
- Het prijzenobservatorium, dat voor meer transparantie in de keten zorgt, zie ook de studie [Prijsverloop en marges in de voedingskolom](#) en de rendabiliteitsindicatoren voor verschillende sectoren ([rendabiliteit in de landbouw | FOD Economie](#)).
- Ketenoverleg agrovoeding, met een [gedragscode voor faire relaties tussen aanbieders en kopers](#) en sinds 2025 ook een [neutrale contactpersoon voor de agrovoedingssector bij de FOD Economie](#).
- Labels en kwaliteitsregelingen, bv. [biolabel](#), [beschermde oorsprongsbenamingen \(BOB\)](#) en [beschermde geografische aanduidingen \(BGA\)](#), [Better Chicken Commitment](#), [Le Prix Juste Producteur \(Wallonië\)](#).
- Korte keten, bv. hoeveverkoop, verkoop op de markt, pakkettenverkoop (cf. [strategische visienota Korte Keten](#)).
- Steunmogelijkheden voor samenwerkingsverbanden vanuit het Agentschap Landbouw en Zeevisserij: [Samenwerking in de keten | Landbouw en Zeevisserij](#) > Steunmogelijkheden voor samenwerkingsverbanden.

Er bestaan vandaag verschillende knelpunten:

- Landbouwers zijn nog onvoldoende georganiseerd in een samenwerkingsverband.
- Bestaande uitzonderingen op de mededingingsregels worden weinig benut.
- De regeling 'uitbreiding van regels', waarmee erkende producentenorganisaties en brancheorganisaties sectorbrede afspraken kunnen afdwingen, wordt nauwelijks toegepast.
- Veel producentenorganisaties (buiten groenten en fruit) functioneren eerder als dienstverlener dan als echte commerciële verkoopsorganisatie.

Een combinatie van meer samenwerking, meer prijstransparantie en betere bescherming tegen oneerlijke handelspraktijken is nodig om tot eerlijkere prijzen en een leefbaar inkomen voor landbouwers te komen. De overheid heeft daarbij vooral een rol als facilitator, stimulator en regulator. Een goede en duidelijke connectie tussen de verschillende beleidsinstrumenten (federaal, Vlaams) is hierbij cruciaal.